

Sygn. akt V CZ 24/16

POSTANOWIENIE

Dnia 16 czerwca 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska (przewodniczący)

SSN Irena Gromska-Szuster

SSN Kazimierz Zawada (sprawozdawca)

w sprawie z wniosku M. S.

przy uczestnictwie B. I.

o podział majątku wspólnego i zniesienie współwłasności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 16 czerwca 2016 r.,

zażalenia uczestniczki postępowania

na postanowienie Sądu Okręgowego w L.

z dnia 19 stycznia 2016 r.,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 19 stycznia 2016 r. odrzucił skargę kasacyjną uczestniczki postępowania na postanowienie tego Sądu z dnia 17 września 2015 r. ze względu na niedopuszczalność tej skargi w świetle art. 519¹ § 2 k.p.c. W uzasadnieniu wyjaśnił, że w sprawach o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami skarga kasacyjna jest w myśl wymienionego przepisu niedopuszczalna, jeżeli wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa od kwoty stu pięćdziesięciu tysięcy złotych. Uczestniczka postępowania określiła wprawdzie wartość przedmiotu zaskarżenia na kwotę 196.500 zł, lecz w rzeczywistości wartość ta jest niższa i nie sięga sumy wymaganej przez art. 519¹ § 2 k.p.c.; wynosi - jak ustalił Sąd Okręgowy – 146.500 zł.

W zażaleniu na postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 19 stycznia 2016 r. uczestniczka postępowania zakwestionowała zasadność odrzucenia skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W tzw. sprawach działowych obowiązek podania we wniosku o wszczęcie postępowania wartości przedmiotu sprawy (art. 511 w związku z art. 187 § 1 pkt 1 i art. 19 § 2 k.p.c.), a w apelacji - wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 368 § 2 w związku z art. 19 § 2 i art. 13 § 2 k.p.c.), został zmodyfikowany przez art. 684, art. 567 § 3 i art. 619 § 1 k.p.c. Zgodnie z tymi przepisami, ustalenie wartości dzielonego majątku należy do sądu. Sąd *meriti* powinien więc zawsze tę wartość ustalić, działając z urzędu. Nigdy nie jest dla niego wiążące w tym względzie stanowisko współwłaścicieli (współuprawnionych).

Podobnie przedstawia się określenie wartości przedmiotu zaskarżenia kasacyjnego. Uczestnik postępowania o podział majątku wspólnego wnosząc skargę kasacyjną powinien zgodnie z art. 398⁴ § 3 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. wskazać wartość przedmiotu zaskarżenia. Wskazana wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest jednak wiążąca dla sądu drugiej instancji, ani dla Sądu Najwyższego. Sądy te mogą poddać ją weryfikacji na podstawie akt sprawy z pominięciem zasad określonych w art. 25 i 26 k.p.c. (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 24 maja 2001 r., IV CZ 20/01, 21 listopada 2001 r., I CZ 152/01, 6 listopada 2002 r., III CZ 98/02, 6 czerwca 2012 r., IV CZ 7/12,

22 października 2014 r., II CSK 235/14, 21 maja 2015 r., IV CZ 12/15). Praktyczne znaczenie możliwości tej weryfikacji ujawnia się w przypadkach oczywiście nieprawidłowego wskazania wartości przedmiotu zaskarżenia w zamiarze zapewnienia sobie dostępu do postępowania kasacyjnego ze względu na wymaganie wynikające z art. 519¹ § 2 i § 4 pkt 4 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2006 r., IV CR 34/06 i 15 grudnia 2006 r., III CZ 88/06).

W kategorii spraw działowych wartością przedmiotu zaskarżenia jest wartość konkretnego interesu, np. rzeczy lub praw, których objęcie lub nieobjęcie podziałem kwestionuje skarżący (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 6 listopada 2002 r., III CZ 98/02, 26 lipca 2007 r., V CZ 66/07, 24 kwietnia 2013 r., IV CZ 36/13). Z reguły wartość ta nie przekracza - nawet gdy orzeczenie zakwestionowano w całości - wartości udziału skarżącego uczestnika. Tylko wyjątkowo jest inaczej, na przykład wtedy, gdy uczestnik podważa zasadę podziału (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia: 5 kwietnia 2002 r., II CZ 25/02, 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02, 15 grudnia 2006 r., III CZ 88/06, 21 maja 2015 r., IV CZ 12/15).

Sąd Okręgowy w postanowieniu zaskarżonym zażaleniem zasadnie przyjął, że wartość przedmiotu zaskarżenia skargą kasacyjną wniesioną przez uczestniczkę postępowania nie jest wyższa od wartości zaskarżenia apelacją i nie sięga kwoty 150.000 zł.

Uczestniczka wartość przedmiotu zaskarżenia apelacją określiła na kwotę 146.500 zł (połowa ustalonej w postępowaniu wartości dwóch nieruchomości zaliczonych do majątku wspólnego). Zakres zaskarżenia i zarzuty uczestniczki postępowania w skardze kasacyjnej pokrywają się z zakresem zaskarżenia i zarzutami w apelacji. Uczestniczka nie kwestionowała ani w apelacji, ani w skardze kasacyjnej samego objęcia tych nieruchomości podziałem, a jedynie ustalenie ich wartości na kwotę 293.000 zł. Według uczestniczki wartość nieruchomości jest niższa od ustalonej o wysokość ewentualnej opłaty adjacenckiej i koszty rekultywacji (wywozu ziemi i odpadów eternitowych). W istocie więc objęty sporem interes uczestniczki postępowania związany z nieruchomościami ograniczał się zarówno w przypadku apelacji, jak i skargi kasacyjnej, do sumy, o którą zdaniem uczestniczki należało obniżyć ustaloną wartość nieruchomości. I tylko ta suma, a nie cała ustalona wartość udziału uczestniczki w nieruchomościach

(146.500 zł) powinna być uwzględniona przy ustalaniu wartości zaskarżenia apelacyjnego i kasacyjnego. Jeśliby więc nawet, ustalając tę wartość, uwzględnić, oprócz tej sumy, także najem, nieobjęty podziałem wbrew żądaniom uczestniczki postępowania, to wartość ta nie mogłaby oczywiście sięgnąć kwoty 150.000 zł, wyznaczającej próg dopuszczalności skargi kasacyjnej w postępowaniach działowych.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

kc

db